

รูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของตัวแปรสภาพแวดล้อมสถาบันกับ
ผลลัพธ์ทางการศึกษาของนักศึกษาพยาบาล

นางสาวอัฐพร หิรัญพฤษ

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต

ภาควิชาอุดมศึกษา

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ปีการศึกษา 2539

ISBN 974-635-800-6

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

A MODEL OF CAUSAL RELATIONSHIPS BETWEEN INSTITUTIONAL
ENVIRONMENT VARIABLES AND EDUCATIONAL OUTCOMES OF
NURSE STUDENTS

Miss Atthaporn Hiranprueck

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

A Dissertation Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Doctor of Philosophy in Higher Education

Department of Higher Education

Graduate School

Chulalongkorn University

Academic year 1996

ISBN 974-635-800-6

อัญพร หิรัญฤกษ์: รูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของตัวแปรสภาพแวดล้อมสถาบันกับ
ผลลัพธ์ทางการศึกษาของนักศึกษาพยาบาล (A MODEL OF CAUSAL RELATIONSHIPS
BETWEEN INSTITUTIONAL ENVIRONMENT VARIABLES AND EDUCATIONAL
OUTCOMES OF NURSE STUDENTS) อาจารย์ที่ปรึกษา: ผศ.ดร.ชิตารัตน์ บุญชู,
ผศ.ดร.สุชาติ ตันชนะเดชา, 236 หน้า ISBN 974-635-800-6.

การวิจัยครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อสังเคราะห์ แนวคิด ทฤษฎีต่างๆเกี่ยวกับอิทธิพลของสภาพ
แวดล้อมสถาบันอุดมศึกษาที่มีต่อผลลัพธ์ทางการศึกษา วิเคราะห์รูปแบบความสัมพันธ์โครงสร้างเชิงเส้น
(LISREL Model) ของตัวแปรสภาพแวดล้อมสถาบันเพื่อพัฒนาผลลัพธ์ทางการศึกษาของนักศึกษาพยาบาล
และเสนอรูปแบบการจัดสภาพแวดล้อมสถาบันเพื่อพัฒนาผลลัพธ์ทางการศึกษาของนักศึกษาพยาบาล จาก
ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ผู้วิจัยพัฒนารูปแบบความสัมพันธ์โครงสร้างเชิงเส้นขึ้นเป็นสมมติฐานการ
วิจัย ประกอบด้วยตัวแปรแฝง 9 ตัว ตัวแปรสังเกตได้ 25 ตัว กลุ่มตัวอย่างเป็นนักศึกษาพยาบาลที่
กำลังศึกษาในชั้นปีที่ 4 ภาคการศึกษาสุดท้าย ปีการศึกษา 2538 ของสถาบันการศึกษาพยาบาลใน
กรุงเทพมหานคร 14 แห่งจำนวน 467 คน ทำการเลือกโดยวิธีสุ่มแบบสัดส่วน เก็บรวบรวมข้อมูลโดย
ใช้แบบสอบถาม 6 ฉบับ แบบวัด 4 ฉบับ วิเคราะห์ข้อมูลเบื้องต้นของกลุ่มตัวอย่างโดยการหาค่าสถิติ
พื้นฐานของตัวแปร วิเคราะห์ตรวจสอบความตรงเชิงโครงสร้างด้วยการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงซ้อน
ของตัวแปรแฝง 2 ตัว และตรวจสอบความสอดคล้องของรูปแบบความสัมพันธ์โครงสร้างเชิงเส้นที่
พัฒนาขึ้น กับข้อมูลเชิงประจักษ์ ด้วยโปรแกรมลิซเรล รุ่น 8.1 ผลการวิจัยถึงแม้ว่าให้การประมาณ
ค่าพารามิเตอร์ที่ยังไม่สมบูรณ์ สรุปได้ว่า รูปแบบที่พัฒนาขึ้นยังไม่สอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ มีค่า
ไค-สแควร์ = 2445.45 (องศาอิสระ = 253) ค่าดัชนีความสอดคล้อง = 0.65 รูปแบบสามารถ
อธิบายความแปรปรวนของผลลัพธ์ด้านความรู้ได้ร้อยละ 5 อธิบายความแปรปรวนของผลลัพธ์ด้านทักษะ
ได้ร้อยละ 10 และอธิบายความแปรปรวนของผลลัพธ์ด้านจิตตได้ร้อยละ 1 ตัวแปรแฝงที่มีอิทธิพลทาง
บวกขนาดใหญ่ที่สุดต่อตัวแปรแฝงผลลัพธ์ด้านความรู้ ตัวแปรแฝงผลลัพธ์ด้านทักษะ และต่อผลลัพธ์ด้าน
จิตต คือตัวแปรแฝงกระบวนการเรียนการสอนมีค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลมาตรฐานเท่ากับ 0.21, 0.16
และ 0.11 ตามลำดับ ทุกค่าไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ การเสนอรูปแบบการจัดสภาพแวดล้อมสถาบันเพื่อ
พัฒนาผลลัพธ์ทางการศึกษาของนักศึกษาพยาบาล ผลการศึกษาพบว่า รูปแบบที่นำเสนอเป็นที่ยอมรับของ
ผู้เชี่ยวชาญ ว่าสามารถปฏิบัติได้จริง และเหมาะสมที่จะนำไปใช้ในการจัดสภาพแวดล้อมสถาบัน เพื่อ
พัฒนาผลลัพธ์ทางการศึกษาของนักศึกษาพยาบาลต่อไป

ภาควิชา อุดมศึกษา.....
สาขาวิชา อุดมศึกษา.....
ปีการศึกษา 2539.....

ลายมือชื่อนิสิต
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม

C543354 : MAJOR HIGHER EDUCATION
KEY WORD: CAUSAL RELATIONSHIPS/ INSTITUTIONAL ENVIRONMENT/ EDUCATIONAL

OUTCOMES/ NURSE STUDENTS/ LISREL MODEL

ATTHAPORN HIRANPRUECK: A MODEL OF CAUSAL RELATIONSHIPS BETWEEN
INSTITUTIONAL ENVIRONMENT VARIABLES AND EDUCATIONAL OUTCOMES OF
NURSE STUDENTS. THESIS ADVISORS: ASST. PRO. DR. THIDARAT BOONNUJ, Ed.D.,
ASST. PRO. DR. SUCHART TANTANADAECHEA, Ph.D. 236 pp. ISBN 974-635-800-6

The purpose of this study were 1) to synthesize concepts and theories regarding institutional environments which affect educational outcomes of nurses students; 2) to develop a linear structural relationships model explaining educational outcomes of nurse students; and 3) to propose the arrangements of the institutional environments for educational outcomes development of nurse students. The model used in this study was developed from theories and researches relating student development. The model was a LISREL model consisting of 9 latent variables and 25 observed variables. Six questionnaires and four tests were developed for data collection. The samples were randomly selected from 14 nursing colleges in Bangkok including 467 nurse students who were studying in the final semester of academic year 1995. Basics statistics were used to analyze the background of the samples. The LISREL program version 8.1 was used in testing the measurement and the structural models. The results, although the parameter estimation was incomplete, indicated that the developed model was not consistent with empirical data, with chi-square = 2445.45, degree of freedom = 253, and GFI = 0.65. The model accounted for 5 % of the variance in knowledge outcome, 10 % for skill outcome and 1 % for affective outcome. The largest direct positive effect to knowledge outcome, skill outcome and affective outcome came from teaching-learning method, with non significant standardized effects of 0.21, 0.16 and 0.11. The suggest model and programs for nurse student development were accepted by experts to be used for enhancing institutional environments to develop educational outcomes of nurse students.

ภาควิชา.....อุดมศึกษา.....

สาขาวิชา.....อุดมศึกษา.....

ปีการศึกษา.....2539.....

ลายมือชื่อนิติศ.....

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา.....

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม.....

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลงได้ด้วยความกรุณาอย่างยิ่งจาก ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ธิดารัตน์ บุญนุษ และ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุชาติ ตันธนะเดชา ที่ได้กรุณาให้คำปรึกษาแนะนำ ตลอดจนแก้ไขข้อบกพร่องต่างๆด้วยดีตลอดมา ขอกราบขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์ ดร.วราภรณ์ บวรศิริ รองศาสตราจารย์ ดร.ปทีป เมธาคุณวุฒิ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นงลักษณ์ วิรัชชัย และ นาวาเอกหญิง ดร.สุภัทรา เอื้อวงศ์ ที่กรุณาสละเวลามาเป็นกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ และให้คำแนะนำอันเป็นประโยชน์ ขอกราบขอบพระคุณคณาจารย์ของภาควิชาอุดมศึกษา และคณะครุศาสตร์ ทุกท่านที่ประสิทธิ์ประสาทวิชาทางการอุดมศึกษาอันก่อให้เกิดประโยชน์แก่ผู้วิจัยเป็นอย่างยิ่ง

ขอขอบพระคุณผู้พัฒนาโปรแกรมลิสเรลที่มีส่วนช่วยให้การวิจัยมีคุณค่ามากยิ่งขึ้น ถึงแม้ว่าการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยยังไม่สามารถวิเคราะห์ได้ผลสมบูรณ์ตามที่ควรจะเป็นก็ตาม แต่ก็จะมีผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์ได้ตามสมควร

ขอกราบขอบพระคุณผู้อำนวยการวิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี ลำปาง และเพื่อนร่วมงานทุกท่าน ที่ให้โอกาสผู้วิจัยได้ทำงานวิจัยอย่างเต็มเวลา

ขอกราบพระคุณ คุณพ่อ คุณแม่ ที่ปลูกฝังให้รักการศึกษา และให้การสนับสนุนตลอดมา

ศูนย์วิทยพัทยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
อัฐพร หิรัญพฤษ

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญ.....	ช
สารบัญตาราง.....	ฉ
สารบัญภาพ.....	ซ
 บทที่	
1. บทนำ	
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	9
สมมติฐานของการวิจัย.....	10
กรอบแนวคิดของการวิจัย.....	17
ขอบเขตของการวิจัย.....	20
นิยามปฏิบัติการ.....	23
ข้อตกลงเบื้องต้น.....	24
ข้อจำกัดของการวิจัย.....	25
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	25
2. วรรณคดีที่เกี่ยวข้อง	
ตอนที่ 1 ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการเปลี่ยนแปลงของนิสิตนักศึกษา.....	26
ตอนที่ 2 ทฤษฎีและแนวคิดเกี่ยวกับผลของสภาพแวดล้อมสถาบัน ต่อการพัฒนานิสิตนักศึกษา.....	38
ตอนที่ 3 ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	53

3. วิธีดำเนินการวิจัย.....	
ตอนที่ 1 การสังเคราะห์แนวคิดทฤษฎีต่างๆเกี่ยวกับสภาพแวดล้อม ของสถาบันอุดมศึกษาที่มีผลต่อการพัฒนาผลลัพธ์ของ นักศึกษาพยาบาล	71
ตอนที่ 2 การตรวจสอบความเหมาะสมของรูปแบบความสัมพันธ์ โครงสร้างเชิงเส้นระหว่างตัวแปรต่างๆ กับผลลัพธ์ทาง การศึกษาของนักศึกษาพยาบาล.....	72
ตอนที่ 3 การพัฒนารูปแบบการจัดสภาพแวดล้อมสถาบันเพื่อ พัฒนาผลลัพธ์ทางการศึกษาของนักศึกษาพยาบาล.....	83
4. ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	
ตอนที่ 1 การสังเคราะห์แนวคิดทฤษฎีต่างๆเกี่ยวกับสภาพแวดล้อมของ สถาบันอุดมศึกษา ที่มีต่อการพัฒนาผลลัพธ์ทางการศึกษา.....	89
ตอนที่ 2 การวิเคราะห์รูปแบบความสัมพันธ์โครงสร้างเชิงเส้นของ ตัวแปรสภาพแวดล้อมสถาบันกับผลลัพธ์ทางการศึกษา ของนักศึกษาพยาบาล.....	98
ตอนที่ 3 การนำเสนอรูปแบบการจัดสภาพแวดล้อมเพื่อพัฒนา ผลลัพธ์ทางการศึกษาของนักศึกษาพยาบาล.....	146
รูปแบบการจัดสภาพแวดล้อมเพื่อพัฒนานักศึกษาพยาบาล.....	156
5. สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	
สรุปผลการวิจัย.....	171
อภิปรายผล.....	185
ข้อเสนอแนะ.....	199
รายการอ้างอิง.....	201
ภาคผนวก ก เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	215
ภาคผนวก ข รายชื่อผู้เชี่ยวชาญ.....	229
ประวัติผู้เขียน.....	236

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
1	ผลลัพธ์ของนิสิตนักศึกษาจำแนกตามชนิดของผลลัพธ์และ ชนิดของข้อมูล.....	4
2	จำนวนกลุ่มตัวอย่างในสถาบันที่ทำการศึกษา.....	74
3	ตัวแปรที่คัดเลือกมาใช้ในการวิจัย.....	93
4	ภูมิลาเนา ที่ตั้งของโรงเรียนที่จบมัธยมศึกษา ที่พักขณะเรียนพยาบาล สภาพแวดล้อมในบ้านและการสนับสนุนจากครอบครัว.....	101
5	ความเต็มใจเข้าเรียนพยาบาล และบุคคลที่มีอิทธิพลในการตัดสินใจ เข้าเรียน.....	103
6	การศึกษาของบิดา มารดา.....	104
7	อาชีพของบิดา มารดา.....	105
8	รายได้ของครอบครัว.....	106
9	คะแนนเฉลี่ยระดับมัธยมศึกษาตอนปลายและคะแนนเฉลี่ยระดับอุดม ศึกษา.....	107
10	ระดับความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณ.....	108
11	การรับรู้ระดับความสามารถในทักษะทางการพยาบาล.....	109
12	การรับรู้ระดับความสามารถในทักษะทางการพยาบาลรายข้อ.....	110
13	ทัศนคติต่อวิชาชีพพยาบาล.....	112
14	ลักษณะบุคลิกภาพด้านความต้องการของนักศึกษา.....	113
15	ระดับของพฤติกรรมทางจริยธรรม.....	114
16	คะแนนการรับรู้ของนักศึกษาต่อบรรยากาศทางวิชาการ.....	115
17	คะแนนการรับรู้ของนักศึกษาต่อบรรยากาศทางการบริการ.....	116
18	การรับรู้ของนักศึกษาต่อการจัดการเรียนการสอน.....	117
19	การรับรู้ของนักศึกษาต่อพฤติกรรมการสอนของอาจารย์.....	118
20	การรับรู้ของนักศึกษาต่อพฤติกรรมกรณีพิเศษของพยาบาลที่เลี้ยง.....	119
21	การรับรู้ของนักศึกษาต่อความมานะพยายามในการเรียน.....	120
22	การรับรู้ของนักศึกษาต่อการมีปฏิสัมพันธ์กับอาจารย์.....	121

23	การรับรู้ของนักศึกษาต่อการมีปฏิสัมพันธ์กับเพื่อน.....	122
24	การรับรู้ของนักศึกษาต่อการเข้าร่วมกิจกรรมนอกหลักสูตร.....	123
25	การรับรู้ของนักศึกษาต่อการใช้เวลาว่าง.....	124
26	ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเบื้องต้นของตัวแปรที่เป็นตัวแปรต่อเนื่อง.....	126
27	เมตริกซ์สหสัมพันธ์ของตัวแปรสังเกตได้ของรูปแบบสมมุติฐาน.....	130
28	ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันยันของโมเดลการวัดลักษณะครอบครัว...	134
29	ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันยันของโมเดลการวัดการมีส่วนร่วมของนักศึกษา.....	136
30	ขนาดอิทธิพลมาตรฐานของตัวแปรต่างในรูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของตัวแปรสภาพแวดล้อมสถาบันกับผลลัพธ์ทางการศึกษาของนักศึกษาพยาบาลตามรูปแบบสมมุติฐาน.....	139-140
31	ความคิดเห็นต่อการจัดทำโครงการของผู้เชี่ยวชาญ.....	148
32	กิจกรรมการดำเนินงานเพื่อพัฒนานักศึกษาพยาบาล.....	162

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สารบัญภาพ

ภาพ ที่		หน้า
1	สมมุติฐานของการวิจัย 1.....	12
2	สมมุติฐานของการวิจัย 2.....	15
3	กรอบแนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับตัวแปรที่ศึกษา.....	20
4	กรอบแนวคิดในการจัดกลุ่มตัวแปร.....	21
5	ทฤษฎีการประเมินการเปลี่ยนแปลงของพาสคาเรลลา.....	42
6	ทฤษฎีกระบวนการขัดเกลาทางสังคมของนิลิตนัศึกษาระดับปริญญาตรีของ วิดแมน.....	44
7	ทฤษฎีการออกจากการเป็นนิสิตนักศึกษาของตินโต.....	46
8		
9	ทฤษฎีกระบวนการผลิตในสถาบันอุดมศึกษาของไบเวน.....	48
10	รูปแบบการพัฒนานิสิตนักศึกษาของเฮซีพีเอ.....	84
11	ขั้นตอนในการดำเนินการวิจัย.....	89
12	โมเดลการวัดตัวแปรแฝงลักษณะครอบครัว.....	133
13	โมเดลการวัดการมีส่วนร่วมของนักศึกษา.....	135
14	รูปแบบความสัมพันธ์โครงสร้างเชิงเส้นของตัวแปรสภาพแวดล้อมสถาบันกับ ผลลัพธ์ทางการศึกษาของนักศึกษาพยาบาล และขนาดอิทธิพล.....	141
15	รูปแบบการจัดสภาพแวดล้อมสถาบันเพื่อพัฒนานักศึกษาพยาบาล.....	156